

НАПРЯМ 11. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ЯК СКЛАДОВА ОСНОВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Невара Л. М.

кандидат юридичних наук, асистент

*Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Міжнародне право регулює відносини між державами і є правом міжнародного співробітництва, що відрізняється від прав національних суспільств. Це зумовлює існування відповідних сфер застосування міжнародного права і внутрішнього права держав.

Міжнародне право розвивається на основі зв'язку між правом і суспільством і є окремою реальністю що діє в часі і в просторі. Тому, в міжнародному праві відтворюється міжнародний правопорядок, в якому виражається характер міждержавних відносин. В нинішній період до цього правопорядку відносяться також народи, міжнародні організації та індивіди, але держави продовжують залишатися його головними носіями.

Також відбувається процес формування міжнародної правосвідомості, що впливає як на правотворчість, так і на правозастосовчу діяльність у міжнародному праві. Як зазначає відомий науковець Короткий Т.Р. «Правосвідомість юристів-міжнародників має синтетичний характер і включає як професійну національну правосвідомість, так і професійну міжнародну правосвідомість» [1]. Міжнародну правосвідомість формують взаємопов'язані ідеї, емоції, що відображують відносини держав до його системи, структури, окремих міжнародних конвенцій та міжнародного звичаю, до нормотворчої діяльності міжнародних організацій, рішень міжнародних судових установ, міжнародно-правової позиції держав та інших проявів міжнародно-правової системи у реаліях міжнародних відносин.

Міжнародне право самостійно визначає свої правові джерела, суб'єкти, відповідальність, санкції, порядок розв'язання спорів тощо. Важливе значення в ньому належить загальному міжнародному праву, що діє у відносинах між всіма його суб'єктами як обов'язкове для всіх.

Значною мірою на міжнародне право впливає глобалізація міжнародних відносин, яка, з одного боку, розширює предмет його регулювання, а з іншого – веде до фрагментації структури і розмивання правового зв'язку з окремими правовими порядками. В той же час, міжнародне право зберігає значення системи ціннісних орієнтацій, що має виключне значення для розвитку співробітництва держав, в першу чергу у сфері підтримання миру і безпеки у світі.

Як зазначає відомий науковець Задорожній О.В. «Міжнародне право виступає регулятором складних суспільних відносин, але в такій якості воно діє не само по

собі: практичну діяльність з розробки і впровадження його норм здійснюють люди» [2]. Витоки міжнародного права походять з історії міжнародних відносин, що обумовлюють необхідність у міжнародно-історичному блоці дисциплін, володінні мовами, правилами етикету і протоколу, вмінні відчувати ситуацію і т.ін. Юрист-міжнародник повинен діяти в міжнародному середовищі – міжнародні переговори, конференції, організації, органи і т.ін.

Хоча юрист-міжнародник є юристом, його фах висуває низку додаткових вимог і вимагає багато додаткових позаправових знань. Це зумовлено особливою сферою діяльності – міжнародні відносини, зовнішня політика. Якщо, наприклад, успішне засвоєння курсу сімейного, трудового чи кримінального права України в цілому не вимагає попереднього викладання, скажімо, курсу про шлюбно-сімейні традиції українців, про соціологію праці чи про кримінальні субкультури, то розуміння ключових аспектів міжнародного права навряд чи можливе без розуміння найважливіших складових сучасної системи міжнародних відносин і їхніх історичних передумов: пересічна людина не стикається в житті з багатьма найсуттєвішими питаннями, що регулюються міжнародним правом (підтримання миру й безпеки у світі, укладання міжнародних договорів, порядок дипломатичних зносин і т.ін.). Для цього потрібна якнайтісніша зв'язка міжнародно-правових дисциплін із іншими «міжнародними» дисциплінами – історією міжнародних відносин, міжнародними економічними відносинами, країнознавством, дипломатичний протокол та етикет тощо.

Вимоги до юристів-міжнародників можна умовно об'єднати у дві основні групи:

1) зумовлені особливо високим рівнем знань з трьох груп взаємопов'язаних дисциплін: міжнародного публічного права, міжнародного приватного права та права Європейського Союзу, які мають використовуватись в подальшій практичній роботі та

2) зумовлені міжнародним середовищем, у якому належить працювати підготовленим фахівцям.

Євроінтеграційні процеси викликали появу нових пріоритетів у сфері вищої освіти, які визначають освітню політику як окремих держав, так і наддержавних інституцій, оскільки глибокі явища інтеграції не обмежуються кордонами країн або адміністративних територій [3].

З 2011 року Уряд України започаткував програму з навчання студентів і аспірантів, а також стажування наукових і науково-педагогічних працівників у провідних ВНЗ і наукових установах. Вперше на навчання студентів і аспірантів та стажування наукових і науково-педагогічних працівників у провідних країнах світу було виділено понад 35 мільйонів гривень. Поширення такої практики у подальшому потребує значного збільшення витрат. Студенти, аспіранти й науково-педагогічні працівники направляються на навчання та стажування після конкурсного відбору.

Важливим фактором подальшого розвитку університетської науки та освіти є принципи академічних свобод і автономії, гармонізації процесу освіти і науково-дослідної роботи, насамперед, з національними системами вищої освіти європейських країн. Зазначені принципи зафіксовані в міжнародних документах – Вели-

кій університетській хартії та Лімській декларації академічних свобод і університетської автономії, прийнятій 10 вересня 1988 року у м. Ліма.

Продовженням процесу зближення і гармонізації системи освіти країн Європи виявилось підписання 18 червня 1999 р. Болонської декларації (Італія) [4].

Метою Болонського процесу є структурне реформування національних систем вищої освіти європейських країн, зміна освітніх програм і проведення необхідних інституційних перетворень у вищих навчальних закладах Європи, спрямований на інтеграцію європейського освітнього простору з метою підвищення конкурентоздатності освітніх послуг та забезпечення нагальних потреб сучасного суспільства [5].

Згідно наказу МОН молоді та с порту України № 1088 від 10.10.2012 з метою приведення змісту вищої освіти за напрямом підготовки «Міжнародне право» у відповідність до сучасних вимог ринку праці та міжнародної юридичної практики було створено робочу групу з питань удосконалення підготовки фахівців за напрямом «Міжнародне право» за головування Радника Голови Верховної Ради України, професора, Заслуженого юриста України Буткевича В.Г. До складу комісії увійшли представники всіх провідних ВНЗ країни, Міністерства юстиції, МЗС, Міністерства праці та соціальної політики, МОН України. Комісія розробила новітній галузевий стандарт вищої освіти за напрямом підготовки «Міжнародне право» з урахуванням вимог кваліфікаційних характеристик відповідних професій та внесла пропозиції щодо вдосконалення змісту навчального плану та навчальних програм.

В основі розробки Галузевих стандартів вищої освіти України нового покоління покладено компетентнісний підхід. Застосування компетентнісного підходу до розробки ГСВО повинне привести до формування нової системи діагностичних засобів із переходом від оцінки знань до оцінки компетенцій та визначення рівня компетентності в цілому. Що дасть змогу розробити та запровадити єдині порівняльні критерії і загальні методології для вищих навчальних закладів усіх європейських країн для визнання кваліфікацій і запровадження додатку до диплома.

Спираючись на вищевикладене, можна зробити висновок, що в умовах глобалізації суспільного розвитку формується нова ера взаємодії між націями, народами, державами. Інтенсивно розвивається міжнародний освітній простір, тому світове співтовариство прагне до створення глобальної стратегії освіти людини незалежно від місця її проживання й освітнього рівня. Усі країни об'єднує розуміння, що сучасна освіта має стати міжнародною; шкільна й університетська освіти набувають рис полікультурної освіти, яка розвиває здатність оцінювати явища з позиції іншої людини, різних культур, іншої соціально-економічної формації, створює полікультурне середовище. Такі потреби сучасності обумовлюють необхідність розглядати підготовку юристів-міжнародників як одну з основ сталого розвитку вітчизняного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Короткий Т.Р. Проблеми формування єднання міжнародного правосознання в процесі підготовки юристів-міжнародників. / Український часопис міжна-

родного права. Спецвипуск. Проблеми викладання міжнародного права, 2013. – с. 290. – с. 17-25.

2. Задорожній О.В. Проблеми преподавания международного права. / Український часопис міжнародного права. Спецвипуск. Проблеми викладання міжнародного права. 2013. – с. 290. – с. 8-16.

3. Євтух М.Б., Терентьєва Н.О. Український вектор у розвитку європейської університетської освіти. Освітнологічний дискурс, 2014, № 4 (8). ISSN Online: 2312-5829.

4. Спільна декларація міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти». [Електронний ресурс]: Веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_525

5. Вища освіта. Інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/bolonskyj-protses>

ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ АКТІВ В КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Недов С. Л.

*кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського гуманітарного університету,
заслужений юрист України
м. Дніпро, Україна*

Бажання України виступати рівноправним учасником в міжнародних відносинах з ООН, Радою Європи, НАТО та Європейським Союзом об'єктивно вимагає її приєднання до численних європейських джерел. Розпочатий в Україні процес приведення національного законодавства у відповідність з європейськими стандартами та нормами отримав назву адаптації. Але на сьогодні вченими-юристами використовуються численні терміни (наприклад, імплементація, апроксимація, уніфікація, адаптація, гармонізація законодавства тощо) для визначення суті процесу наближення законодавства України до законодавства міжнародних організацій, що сприяє розширенню або звууженню його змістовної характеристики та практичної діяльності в цьому напрямку. Так, наприклад, М.О.Баймуратов поряд з імплементацією, апроксимацією, гармонізацією законодавств називає трансформацію, як деякі зміни положень міжнародних договорів у процесі їхнього застосування усередині країни [1, с. 134]. В свою чергу, О.Ковальова під зближенням законодавства ЄС з правовими системами держав-кандидатів на вступ до ЄС вважає імплементацію законодавства ЄС до законодавств держав-кандидатів без посилання на процес адаптації законодавства [7, с. 140]. К.Яценко розглядає, взагалі, гармонізацію законодавства України до законодавства ЄС як складову